

folk/ed. 2021; 27(1):639-642

Kitap Tanıtımı / Book Review^{*}

Steven Moore (2010) *The Novel, An Alternative History: Beginnings to 1600.*

**New York: Bloomsbury ISBN:
978-1-4411-7704-9. 698 sayfa**

**Steven Moore (2013), *The Novel, An Alternative History: 1600-1800.* New York:
Bloomsbury
ISBN: 978-1-4411-8869-4, 1013 sayfa**

2010 ve 2013 tarihli iki ciltten oluşan ve Türkçeye “Roman: Alternatif Bir Tarih” olarak çevrilebilecek, özellikle modern edebiyat ve yirminci yüzyıl Amerikalı roman yazarlarından olan William Gaddis üzerine kitap ve makaleler kaleme almış Amerikalı edebiyat eleştirmeni Steven Moore’un Bloomsbury Yayınevinden çıkan *The Novel, An Alternative History: Beginnings to 1600* ve *The Novel, An Alternative History: 1600-1800* adlı eserleri, romanın tarihi üzerine, birçok coğrafya ve kültürel saha üzerine detaylı şekilde değinmek suretiyle oldukça kapsamlı bir içerik sunmaktadır. Türkçe çevirisi henüz bulunmayan bu geniş çaplı eser, roman türüne dair kaleme alınmış dikkate değer bir referans olma özelliği taşımaktadır. Bu sebeple, roman türü üzerine bilgi edinmek isteyen amatör okurların ya da bu edebî türün

^{*} Bu kitap tanıtım yazısı Abdulfettah İmamoglu tarafından hazırlanmıştır (Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü, aimamoglu@ogu.edu.tr. ORCID 0000-0003-3509-066X).

tarihi üzerine araştırma yapmak isteyen profesyonel araştırmacıların başvurabileceği önemli bir kaynak olarak nitelendirilebilir.

Yazınsal ifadenin olgunlaşmaya başladığı antik dönemleri çıkış noktası olarak, on yedinci yüzyıla değin gelen bir zaman aralığını içeren ve “Başlangıçtan 1600’e” alt başlığını taşıyan birinci cilt, 698 sayfadan meydana gelmektedir. Avrupa ölçeğinde, milattan önce dördüncü yüzyıla dek dayandırılan roman türünün tanımına dair düşüncelerin yer aldığı giriş bölümünde, geleneksel olarak Avrupa ile özdeşleştirilen roman türünün ilk örneklerinin Eski Mısır, Ortadoğu, Hindistan gibi coğrafyalardaki gelişimlerine değinilerek, bu türün aslında Avrupa’da, Ortaçağ boyunca geri planda varlığını sürdürdüğü (2010, s. 4), Rönesans ile birlikte yeni bir gelişim sürecine girdiği belirtilmektedir. “Eski Roman” adını taşıyan ilk bölümde, “Eski Mısır Kurgusal Yazını”, “Eski Mezopotamya Kurgusal Yazını”, “Eski Yahudi Kurgusal Yazını”, “Eski Yunan Kurgusal Yazını”, “Eski Hıristiyan Kurgusal Yazını” gibi alt bölümler aracılığıyla eski dönem kurgusal yazınına (*fiction*) dair detaylı bilgiler verilmektedir. “Ortaçağ Romani” ismini taşıyan ikinci bölümde, İzlanda, Ortadoğu ve Avrupa coğrafyalarında üretilmiş kurgusal yazın örneklerine, tarihsel değişim süreçlerinden bahsedilmek suretiyle yer verilerek, bunların nasıl bir gelişim izledikleri aktarılmıştır. Kral Arthur hikâyesi üzerine kurgusal yazınları adlandırmak amacı ile *Arthurian Fiction* adı verilen alt bölümde, örneğin, modern romanın ortaya çıkmasına zemin hazırlayan dinamiklerden olan şövalye romanlarının kaynaklarına ve onun yayılım rejimine yönelik bilgiler anlaşılır bir dille dile okuyucuya sunulmuştur. Ortaçağ dönemini takip eden üçüncü bölüm için “Rönesans Dönemi Romani” adı seçilmiştir. Avrupa’da roman türünün gelişiminde, tıpkı birçok sanat dalında olduğu gibi, önemli ilerlemelerin yaşandığı bir dönemi işaret eden Rönesans, İtalyan, İspanyol, Fransız ve İngiliz edebiyatları bünyesinde üretilen kurgusal eserlerle kendisini gerçekleştirmiş olduğundan ötürü bu edebiyatların her biri için birer altbölüm ayrılmıştır. Bu bağlamda, İtalyan yazarlarca ilk modern örnekleri verilen pastoral roman, İspanya’da ortaya çıkan pikaresk roman, Fransa’da gelişim alanı bulan eğitici roman, İngiltere’de ise Elizabeth dönemi romans türüne ait yapıtlar mercek altına alınmıştır. Bu şekilde farklı kültür sahası ve coğrafyalarda bir edebî türün etkileme, ortaya çıkma ve gelişme rejimlerini gösteren bilgi ağı, karşılaştırmalı çalışmalar yapmayı da mümkün kılmaktadır. Nitekim roman türü, Moore’un eserinin sunduğu içerik ve perspektiften hareketle de görülebileceği üzere, etkileşim alanı ve hızı en geniş çaplı edebî tür olma özelliğini taşımaktadır.

Bahsedilen eserlerin yazarları, ortaya çıktıkları coğrafya, eserin genel yapısı, kahramanları gibi esere dair tanımlayıcı fikirlerin verildiği Moore’un eseri, zaman zaman yapılan alıntılarla, bahsedilen eserlerin içeriklerine dair somut bir fikir edinmeye olanak vermektedir. Öte yandan, paylaşılan dipnotlarla, ek bilgi ve referanslar ifade edilerek, inceleme boyutuna yeni katmanlar eklenmiştir. Benimsediği bu yaklaşımla yazar, eseri yalnızca bir kronoloji olmaktan çıkarmakta ve kısıtlı alanı en iyi şekilde kullanarak, olabilecek her anlamda bilgiyi okurla paylaşmaktadır. Bununla birlikte, yazar tarafından, eserler ve dönemsel olaylar üzerine

dile getirilen bireysel yorumlar, okumanın seyrini daha ilgi çekici bir hâle sokarak, bu edebî ürünü monoton bir tarih kitabı olmaktan kurtarmaktadır. Öyle ki yazarın, farklı profillere sahip okur potansiyelini düşünerek oluşturduğu sade ve samimi üslubu, kitabın en büyük artlarından biri olarak gösterilebilir. Aksi takdirde, bu derece geniş bir çerçevede ele alınan bu tür bir konuya okurun ilgisini canlı tutmak imkânsız bir hâle dönüşür ve eser, formel bir akademik çalışma olmakla sınırlı kalırdı.

Birinci cildin son iki bölümü, roman türüne dair Avrupa dışındaki gelişmelere, bunları, daha önceki bölümlerde olduğu gibi, zamansal dönemlere sokmaksızın değinmektedir. “Doğu Romanı” ve “Uzakdoğu Romanı” adlarını taşımayan bu bölümlerde, 1600 varış noktası olmak üzere, Arap, Pers, Hint, Japon ve Çin coğrafyalarında, roman türü çerçevesinde kaydedilen gelişmelere yer verilmiştir. Roman türünün ve kurgusal yazının, on yedinci yüzyıla değin olan tarihsel gelişimine odaklanan birinci ciltte sunuluşu böyle iken, 1013 sayfadan oluşan ikinci ciltte, modern romanın tarihine odaklanması dolayısı ile ilk bölüm “Avrupa Romanı” adı altında İspanyol, Alman ve Latin kurgusal yazını şeklinde üç altbölüm şeklinde oluşturulmuştur. Bunu “Fransız Romanı” adı verilen ikinci bölüm izlerken, bu durum, Aydınlanma Çağı ile beraber Fransız coğrafyasının roman türü açısından oynadığı önemli rol ile açıklanabilir. “Doğu Romanı” adlı üçüncü bölüm yine altbölümlere ayrılarak, bunlara Çin, Kore, Japon, Tibet, Fars ve Hint kurgusal yazını adları verilmiştir. Bu bölümü takip eden “İngiliz Romanı” ve “Amerikan Romanı” adlı dördüncü ve beşinci bölümler, cildin neredeyse yarısını oluşturmaktadır. İngilizce dilinde üretilmiş romanlara bu denli geniş bir yer ayıran Moore, bu bağlamda, gotik roman, modern romans, duygusal roman gibi roman alttürleri hakkında, bunların ortaya çıkmasına olanak veren örnekler üzerinden, tanımlar getirmiştir. Eserin son kısmında yer verilen Kaynakça kısmı, bu eserin meydana getirilmesine katkıda bulunan ya da bu eserin ötesine geçmek için başvurulabilecek başka kaynaklara dair zengin bir liste sunmaktadır. İkinci ciltte, tıpkı birinci ciltte olduğu gibi, “Bahsi Geçen Romanların Kronolojik İndeksi” ve “Genel İndeks” adlarını taşıyan ek kısımlar bulunmaktadır. Adı anılan ilk indeks sayesinde, gerek okurlara gerekse araştırmacılara faydalı olabilecek listeler sunulmuştur. Burada, Moore’un kitabı içerisinde değinilen roman ya da kurgusal yazın ürünlerinin hangi dönemde yazıldıkları, yazarları, yazıldıkları dil gibi bilgiler verilmiştir. Tüm bu bilgiler çerçevesinde, bir edebî tür tarihi sunan Moore’un *The Novel, An Alternative History: Beginnings to 1600* ve *The Novel, An Alternative History: 1600-1800* adlı eserleri, verdiği detaylar ile farklı dönemlerde, dillerde ve coğrafyalarda meydana getirilen ve roman türünün gelişmesine, alttürlerinin ortaya çıkmasına, milletler arasında bir iletişim aracı hâline gelmesine yol açan yapıtları aynı çatı altında buluşturmuştur.

Eserinin giriş kısmında, “birçok insanın asla duymamış olduğu, çok farklı bir roman evreninin” var olduğundan bahseden yazarın (2010, s. 36), okuru, bilinmeyen bu evreni tanımaya çağırdığı kitabında sunduğu coğrafya çeşitliliği, şüphesiz, eserin en çarpıcı özelliği olarak anılabilir. Avrupa ile sınırlı kalan ve hatta roman türünü sadece ve sadece Avrupa’yla özdeşleştiren geleneksel yaklaşımın yerine, Moore, gerçek anlamda bir alternatif tarih

sunmaktadır. Ancak, okura sunduğu zengin bilgi çeşitliliğine rağmen, bu tarihte de eksik kalan yanlar mevcuttur. Nitekim kurgusal yazın olarak anılan türün antik kökenleri ve geniş kapsamlılığı, roman türünün öncülü kabul edilen bu kurgusal-yazınsal türe dair kapsamlı bir tarih araştırmasını oldukça zorlu bir iş hâline getirmektedir. Buna ek olarak, eserde değinilen kültür coğrafyaları arasında, bunlara ayrılan alan noktasında göze çarpan dengesizlik bir başka eksi yön olarak düşünülebilir. Yine de Moore'un eseri, bu anlamda, şimdiye kadar yazılmış eserler arasında en geniş kapsamlı olanlar arasında yerini almıştır. Eser içerisinde verilen sayısız eser bilgisi ve yazarın bunları eleştirel bir dille ve özenli bir şekilde bir araya getirmesi, roman tarihindeki birçok boşluğu doldurur niteliktedir.

Bu eser Creative Commons Atf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License).